

Мен ўзимдан сўнг тўртта табибни қолдирияман. Улар: кўёш, тоза ҳаво, сув ва бадантарбиядир.

Абу Али ибн Сино

Бухоро вилояти

Саломатлик учун 5 МИНГ қадам

Марафон

Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси Бухоро вилояти кенгаши ташаббуси билан «Бутунжаҳон саломатлик куни – касба уюшмалари эътиборида» шиори остида юриш марафони ташкил этилди.

Президентимизнинг «Соғлом турмуш тарзини кенг татбиқ этиш ва оммавий спортни янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонида белгиланган вазифалар ижросини таъминлашга қаратилган тадбирда вилоятдаги корхона ва ташкилотлар, ўқув муассасаларида фаолият юритаётган ҳамда таълим олаётган 3000 нафардан зиёд ёшлар иштирок этиди.

– Ишчи-ҳодимлар ўртасида оммавий жисмоний тарбия ва спортни ривожлантириш бугунги куннинг энг масъулиятли вазифаларидан биридир, – дейди Ўзбекистон касба уюшмалари Федерацияси Бухоро вилояти кенгаши раи-

сининг ёшлар масалалари бўйича маслаҳатчиси Достонбек Жўраев. – Меҳнатқашларнинг спорт-соғломлаштириш машқларини бажариши учун 5 та олий ўқув юрти, 537 та умумий ўрта таълим мактаби, 20 та ўрта махсус касб-хунар таълими муассасаси, 450 тадан ортиқ корхона, ташкилот ва муассасада спорт турлари билан мунтазам шуғулланиши учун барча шароитлар яратилган. Ҳозирги кунда 1010 та корхона, ташкилот ва муассасада ҳодимлар учун стол тенниси, шахмат-шашка тахталари жойлаштирилган кичик спорт-соғломлаштириш хоналари ташкил қилинган. Ёш ҳодимлар ўртасида ўтказиладиган оммавий спорт мусобақаларига жисмоний тарбия ва спорт бошқармаси, болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари, спорт жамуаларининг малакали мутахассислари жалб этилмоқда. Бугунги марафон ана шундай соғломлаштириш тадбирларининг давоми бўлди, десак, асло муболаға бўлмайди.

Дилдора ИБРОХИМОВА,
«ISHONCH»

Кун нафаси

Президент томонидан «Киберхавфсизлик тўғрисида»ги қонун имзоланди. ***

Давлатимиз раҳбарининг «Президент таълим муассасалари агентлиги тизимидаги ихтисослаштирилган мактаблар тармоғини кенгайтириш тўғрисида»ги фармони қабул қилинди. ***

Президентимиз «Кўзи ожиз ва заиф кўрувчи болалар учун ихтисослаштирилган мактаб-интернатларда таълим бериш сифатини ошириш ҳамда улар фаолиятини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорга имзо чеқди. ***

Жиззах вилояти Шароф Рашидов туманидаги «Оқтош ота» маҳалла фуқаролар йиғини ҳудудида 41,3 гектар ер майдонида «Янги Ўзбекистон» массиви қурилиши учун тамал тоши қўйилди. ***

Қорақалпоғистон Республикасининг Бўзатов туманидан 72 нафар нуруний Фарғона туманидаги «Чимён» сихатгоҳига келди. Улар 10 кун давомида сихатгоҳда бепул дам олиб, соғломлаштириш муолажалари қабул қилди ва улар учун Фарғона вилояти бўйлаб мароқли саёҳатлар ташкил этилди. ***

Ўзбекистон икки ойда қарийб 5 минг тонна анор экспорт қилган. Бу ҳақда Давлат статистика қўмитаси маълумот берди. ***

Кинематография агентлиги ташаббуси билан бир неча ҳамкор ташкилотлар томонидан ўтказиладиган Тошкент халқаро анимацион форуми бошланиши олтидан ОАВ вакиллари, мутахассислар, ижодкорлар ва ёшлар учун матбуот анжумани бўлиб ўтди. ***

Пойтахтимизда Ўзбекистон Бадий академиясининг энг йирик ва бетакрор мегалойҳаси – Халқаро тасвирий ва амалий санъат фестивали бошланди. ***

Ўзбекистон бўйлаб «Китобсевар миллат» шиори остида II Республика «Китобхонлик ҳафталиги» бошланди.

«АЙДИН ЖОЛ»нинг абгор аҳволи

ЁЗГИ МАВСУМГА ТАЙЁРГАРЛИК ИШЛАРИ БИЛАН ТАНИШИШ МАҚСАДИДА ТАХИАТОШ ТУМАНИ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БЎЛИМИГА ҚАРАШЛИ «АЙДИН ЖОЛ» ОРОМГОҲИДА БЎЛДИК.

Сиртдан қараганда, ўзига хос меъморий услубда барпо этилган бу оромгоҳ манзарасидан дилингиз яйрайди. Аммо дарвозадан ичкарига киришингиз билан кайфиятингиз буткул ўзгаради. Абгор йўлаклардан борар экансиз, павильон, ошхона, ётоқхоналар, тиббий пункт, сузиш ҳавзалари ва йўлаклар таъмирталаб ҳолатдалигига гувоҳ бўласиз. Жиҳозлар ўта эскирган. Кўрпа-тушаклар санитария-гигиена талабларига умуман жавоб бермайди. Турли тадбирлар уюштириладиган маданият саройининг аҳолини кўриб, яқин 10 йил ичида бу ерда болалар дам олганига ишонгимиз келмади, ростки.

Оромгоҳ марказида жойлашган учи осмонга қараб турган эсдаликда бир парча тунуканинг осилиб тургани эътиборимизни тортади. Баъзан эсан шамолда тунука қийқиллаган овоз чиқариб, худди узилиб тушадигандек хавотир уйғотади.

– Буни олиб ташласангиз бўлмай-дими? – деймиз хавотир билан. – Эртага бирон кўнгилсизлик келтирмасин, яна... – Э-э-э, – бепарво қўл силтайди оромгоҳ раҳбари, – ҳеч нима қилмайди. Неча йилдан бери шундай турибди. Тушиб кетмайди. Уни олиб ташлаш учун кран машина керак...

Лоқайдлик билан қайтарилган бу жавобдан яна-да ҳайратимиз ошади. Мавсумга 2 ойдан камроқ вақт қоляпти, аммо оромгоҳнинг аҳолини кўрган киши, бу вақтгача унинг талабга жавоб берадиган даражада шай бўлишига ишонмайди.

– Ҳозирда оромгоҳ ҳудудида ободонлаштириш ишларини бошладик. Тўғриси, таъмирлаш бўйича ишларимиз қониқарсиз, – дейди оромгоҳ раҳбари Бекмурод Жуманазаров. – Халқ таълими бўлимига мурожаат қилганмиз, аммо натижа йўқ.

Оромгоҳ раҳбарининг фикрига ойдинлик киритиш учун халқ таълими бўлими бошлиғи билан боғланишга уриндик, аммо боғланиб бўлмади.

Демак, бундай муносабат билан оромгоҳни мавсумга тайёрлаш даргумон. Яна ким билсин?..

Оромгоҳнинг ҳозирги аҳолига ишчи гуруҳ аъзоларидан бири шундай баҳо берди: «Боламни бепул дам олдирамиз дейишса ҳам бу оромгоҳга бермасдим».

Ҳа, афсуски, ўрганишлардан кейинги хулоса ҳозирча шундай...

Есимхон ҚАНОАТОВ,
«ISHONCH»

«Ishonch» САВОЛИ

Молия вазирлиги эътиборига

«ТАШАББУСЛИ БЮДЖЕТ»: ОЛИС ҚИШЛОҚЛАРДАГИ МАКТАБЛАРНИ ТАЪМИРЛАБ БЎЛАДИМИ?

Ижтимоий тармоқларда кенг муҳокама қилинган «Ташаббусли бюджет» лойиҳасининг биринчи босқичи ўз нисбасига етди. Илгари сурилган таклифларнинг сарағи-саракка, пучаги-пучакка ажратилди. Хуллас, ғалвир сувдан қўтарилди. Аммо...

Республикамизда қанчадан-қанча таъмирга муҳтож йўллар, қишлоғу овуллар, нураб кетган мактабу боғчалар бор. Лекин улар кўздан папада. Аслида, бюджет маблағи ҳисобидан энг аввало ана шундай масканлар таъмирланиши керак. Бироқ улар етарлича овоз тўплай олмапти. Бунинг ҳам объектив, ҳам субъектив сабаблари бор, албатта. Масалан, қайсидир ҳудудда аҳоли бошқа жойга нисбатан кам яшайди ёки қайсидир масканда интернет йўқ.

га қарши, у ерда бор-йўғи минг нафар аҳоли истиқомат қилади. Шу вилоятнинг бошқа туманидаги мактабнинг аҳоли гарчи биринчисидан анча яхши бўлса-да, аҳоли сони кўп бўлгани боис ютиб кетади. «Ташаббусли бюджет»га юборилган лойиҳалар сараланганда масаланинг шу томонлари ҳам инобатга олинадими?

Яқинда таҳририятимизга Жиззах вилояти, Фориш тумани, «Қоробдол ота» МФЙдаги 68-умумтаълим мактабининг «Ойтамғали» филиали директори Шавкат Унгаловдан хат келди. Унинг ёзишича, маҳалла фуқаролар йиғинида 600 нафардан ошқроқ киши истиқомат қилар экан. Бошланғич синфлар учун 60 ўринга мўлжалланган мактаб таъмирига тахминан 600-700 миллион сўм миқдориде маблағ керак. Маҳалла аҳли ушбу таълим даргоҳини таъмирлаш учун «Ташаббусли бюджет» лойиҳасида қатнашган. Аммо етарлича овоз тўплай олмаган. Ахир бор-йўғи 600 нафар аҳоли яшайдиган бу ҳудуддан қандай қилиб етарлича овоз йиғиш мумкин?

Хўш, «Ташаббусли бюджет» лойиҳасининг биринчи мавсумида ғолиб бўлмаган мазкур таклиф иккинчи мавсумда ҳам қатнашса-ю, унда ҳам етарлича овоз йиға олмас, қишлоқ аҳли дардини кимга айтсин?

Дейлик, Қашқадарё вилоятининг олис бир қишлоғидаги мактаб таъмирга муҳтож. Бах-

Келгуси сонларда ўқинг... Бозорда тақчиллик кузатиляптими?

Болаларнинг ҳақидан қўрқмайсизми? Тез-тез шеър ўқиб туринг...

Оғир кунда елкадош

Бор бўл, оқибат!

ишда иш берувчи ҳам бир ёндан қўллаб юборди. Маъмурият томонидан молиявий кўмак кўрсатилди.

Соғлиқни сақлаш ходимлари касба уюшмаси Фарғона вилояти кенгаши раиси Шоҳидахон Каримова ҳам ёрдамга ошиқди. Керакли чора-тадбирлар кўрилиб, уй-жойини тезроқ битказиб олиш учун моддий кўмак кўрсатди. Бундай ғамхўрлик ва ёрдамлар Роҳилахоннинг дардига малҳам бўлди.

– Касба уюшмалари ёрдами туфайли уйимни тезда тиклаб олдим, – дейди Роҳила Турдиева. – Оғир кунимда ёлғиз-латиб кўймаган, ёрдамини аямган касба уюшмаларига кўпдан-кўп раҳмат. Мен мана шундай нуфузли ташкилотнинг азбоси эканимдан бениҳоя хурсандман.

Тошлоқ тумани тиббиёт бирлашмасида 3 минг нафардан зиёд ходим аҳоли саломатлиги йўлида сидқидилдан меҳнат қилиб келмоқда. Муҳими, ҳар бир ходим касба уюшма қўмитасининг эътибори ва ҳимоясида.

Жамшид ЭРГАШЕВ,
«ISHONCH»

Тошкент вилояти

Миллий гвардия Қўриқлаш бош-қармаси ҳамда «Qo'riqlash Servis» ДУК Тошкент вилояти филиали ҳамкорлигида Чиноз, Янгийўл, Зангиота, Тошкент туманларида хизмат қилаётган электр тармоқлар бўлими ҳамда тиббиёт бўлими ходимлари билан меҳнатни муҳофаза қилиш, хизмат интизоми, қонунчилик ҳамда техника хавфсизлиги йўналишида ўқув-семинар ўтказилди.

БУГУНГИ БИЛИМ – ЭРТАНГИ НАТИЖА

Халқаро меҳнат ташкилоти маълумотларига кўра, дунёда ҳар йили 300 миллиондан зиёд киши иш жараёнида бахтсиз ҳодисага учрайди, 160 миллион ходим касб касалликлари бўйича рўйхатга олинади. Энг ачинарлиси, ишлаб чиқариш билан боғлиқ ҳолатлар ва касб касалликлари оқибатида йилга 2 миллион 780 минг, ҳар куни ўртача 6 минг 500 нафар киши вафот этади.

Меҳнат муҳофазасининг энг муҳим омили

Бизнинг мамлакатимизда бултур касба уюшмаларига аъзо корхона, ташкилот ва муассасаларда ишлаб чиқариш билан боғлиқ бахтсиз ҳодисалар 203 тани ташкил этган. Улардан 59 таси ўлим билан аяқланган. 113 таси оғир, 31 таси энгил тан жароҳати олишга боғлиқ бўлган.

Яқинда Бухоро давлат университетидеги ушбу олий таълим муассасаси раҳбарлари, профессор-ўқитувчилари ва бошқа ишчи-ҳодимлари иштирокида меҳнат муҳофазасига бағишлаб ўтказилган семинарда ушбу рақамларга алоҳида тўхталиб ўтилди. Асосий эътибор иш жараёнида жамоа аҳлининг ҳаёти ва соғлиги хавфсизлигини таъминлаш масаласига қаратилди. Шунга кўра, «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонуннинг мазмун-моҳияти ва аҳамияти, соҳадаги ўзгаришлар ҳамда меҳнат муҳофазаси маданияти тааллуқли маърузалар ўқилди ва слайдлар намойиш қилинди. Бинобарин, ходимларнинг эмин-эркин ва самарали фаолият юритишлари учун зарур шарт-шароитлар яратишда энг муҳим вазифа меҳнат хавфсизлигини таъминлашдир. Семинар иштирокчилари университетда бу борада олиб борилаётган ишлар билан ҳам яқиндан таништирилди. Уларга мажбурий сўғурта, иш жойлари аттестацияси, тиббий кўриқдан ўтиш, меҳнат муҳофазасига доир йўриқномалар тартиблари ҳамда бу ишга масъул раҳбарлар ва ходимлар амалга ошираётган ишлар тўғрисида батафсил маълумот берилди.

Фатилло БОЛТАЕВ, Бухоро давлат университети фуқаро ва меҳнат муҳофазаси бўлими бошлиғи

Акмал ТИЛЯВОВ, Миллий гвардия Қўриқлаш бош бошқармаси ходимлари бирлашган касба уюшма кўмитаси бош мутахассиси

Семинар

Қашқадарё вилояти

Кўчкакда анжирчилик ривожланади

Қарши туманидаги Кўчкак қишлоғида анжирчилик кооперацияси йўлга қўйилмоқда

Маъзур қишлоқ аҳлига анжирчилик бобомерос. Қишлоқда анжирсиз ҳовлининг ўзи йўқ. Яқинда қишлоқ фаоллари Нарзулла Файзуллаев, Суръат Дилмуродов мутасадди-

ларга қаровсиз қолган 29 гектар ерда улкан анжирзор барпо этиш ташаббуси билан чиқилди. Қишлоқда ким кўп, ер билан тиллаша оладиган, аммо ишсиз деҳқону боғбон кўп. Агар режа амалга охша, улар ҳам иш билан таъминланади.

– Вилоят ҳокими вазифини бажарувчи Муроджон Азимовга бу ҳақда айтганимизда жуда илқ қабул қилди, – дейди Нарзулла Файзуллаев. – Кейин қишлоғимизга келиб, биз мўлжаллаган ерни кўрди. Шундай қилиб «Бир маҳалла – бир маҳсулот» ташаббуси доирасида бу ерда анжирчилик кооперацияси ташкил этиладиган бўлди.

Шундан сўнг миришкорлар энг шимариб ишга киришди. 29 гектар майдонга икки ярим километр узоқликдан сув тортиб келинди. Анжир кўчатлари ўтказилди. 112 та оилавий корхона ташкил қилиниб, 224 на-

фар киши иш билан таъминланди. Ҳар бир оилавий корхонага имтиёзли кредит ажратилди, 25 сотихдан ер майдони ўлчаб берилиб, 100 тадан анжир кўчати қадалди. Ишли бўлганлар орасида ёлғиз аёллар, 30 ёшгача бўлган ёшлар ҳам бор. Анжир кўчатлари ўсиб, то ҳосилга киргунга қадар оралиғига қовоқ, лавлаги, сабзи, помидор, бодринг каби сабзавот маҳсулотлари экиладиган бўлди. Ариқлар бўйига ҳар хил мевали дарахт кўчатлари ўтказилди. Албатта, бу жараёнларда тadbиркорларнига вилоят ва туман ҳокимлиги, «Gissarneftgaz» қўшма корхонаси беминнат ёрдам бериб турди. Ҳадемай бу жойлар ям-яшил гўшага айланади, ҳосил пишса, одамлар рўзғорига барака кирари.

Акмал АБДИЕВ, «ISHONCH»

Самарқанд вилояти

Самарқандда кооперация усулидаги 101 та тadbиркорлик лойиҳаси танлаб олинди, улар кўмағида 2889 та доимий иш ўрни яратилди. Ҳусусан, «Бир маҳалла – бир маҳсулот» ташаббуси доирасида 23 та йўналиш белгилаб олинган. Фаолият турининг «маҳаллабай» ихтисослашувида маҳаллий шароит, ҳудуд муҳити, энг аввало, одамлардаги интилишга катта эътибор қаратилмоқда.

«БИР МАҲАЛЛА – БИР МАҲСУЛОТ» ТАШАББУСИ ДОИРАСИДА

– Аҳолини тadbиркорликка кенг жалб қилиш, оилавий тadbиркорликни қўллаб-қувватлаш, қишлоқ аёлларини муҳим иш билан таъминлашда кооперация усулининг қўл келиши шубҳасиз, – дейди Ўзбекистон касба уюшмалари Федерациясининг Самарқанд вилояти кенгаши Меҳнатни муҳофаза қилиш бўлими етакчи мутахассиси Ориф Мизомов. – Лойиҳа ижросида бизнес гоюларга алоҳида эътибор қаратилди. Тан олиш керак, вилоятдаги аксар ҳудуд азалдан муайян бир соҳага анчайин ихтисослашган. Масалан, ҳолва ва новвот ишлаб чиқаришда Пайшанба етакчи бўлса, зардўзлик санъатида Ургут пешқадам. Мавжуд 16 та туманда ташкил этилаётган кооперация йўналишлари одамлар одатланган услуб хусусиятидан келиб чиққан ҳолда белгилаб олинди.

Самарқанд туманидаги «Гуллобод» маҳалласида салкам беш минг аҳоли истиқомат қилади. Маҳаллада қўлгил хунармандлар кўп. Айниқса, кооперация усулининг жорий этилиши кўплаб иш ўринлари яратиши имконини берди. «Полимер пласт» корхонаси пластик ашёлари ишлаб чиқара-

ётган бўлса, «Жамоат эшиклари» корхонасида ёғоч ашёлари қайта ишланмоқда. «Гуллобод милано текстиль» хусусий корхонаси ҳам кооперация асосида 10 та хонадонда чойшаб тайёрлашни йўлга қўйди. Маҳалла аёллари корхона буюртмаларини уйда тайёрлаб бермоқда.

– Асли касбим тикувчи. Хонадонимизда унча-мунча тиккиш-бичиш ишларини қилиб келганман, – дейди Гулобод кўрғониде яшовчи Зарногор Саидова. – Янги ташкил этилган корхонага ишга қабул қилишларини айтишганида унчаллик ишонмагандим. Аммо уйимизга замонавий тикув машинаси келтириб, шароит яратиб беришди. Ҳомаёш билан таъминланганмиз. Меҳнатимга ҳақ тўлаш ишбай. Бир ойда ўртача 2,5-3 миллион сўм маош оламан.

Ҳудуддаги 70 нафар аҳолини иш билан таъминлашни режалаштирган «Гуллобод милано текстиль» корхонаси ҳозирда чойшаб, сочик ва бошқа беш турдаги маҳсулот ишлаб чиқаришни ташкил этган. Корхона раҳбари Бахтиёр Бахромов лойиҳасидан фаолият турини кенгайтириш ҳам ўрин

олган. Ажратиб берилган ер майдонига тўқимачилик цехини тиклаш ишлари амалга оширилмоқда.

– Кооперация тadbиркорларнинг интилишларини рағбатлантирибгина қолмай, кўнглида ишлаш истағи бўлган барчага имкон берди, – дейди «Гуллобод» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Саодат Ганиева. – Бугун кўплаб ёшларимиз бу корхоналарда касб ўрганиб, ўз келажакларини белгилаб олашяпти.

Тумандаги «Навобод» маҳалласида ташкил этилган «Самарқанд келажаги томорқа хизмати» МЧЖда паррандачиликни ривожлантиришга эътибор қаратилмоқда. Айни чоғда 15 та хонадон корхона филиали сифатида танланиб, гўшт ва туҳум етиштиришга ихтисослаштирилди. Бу юмушлар 60 кишини иш билан қамраб олиш имконини бермоқда.

Муҳими, имтиёзли кредитнинг тadbиркор хоҳиш-истакларига кўра ажратилиши янгиликнинг амалиётга чўқур сингишига хизмат қилмоқда.

Нурилла ШАМСИЕВ, «ISHONCH»

Навоий вилояти

«КАМАЛАК» НИНГ РАНГСИЗ ЖИЛОСИ

ёхуд тўғрилигига гумонимиз, нотўғрилигига ишончимиз бор

Ҳадемай умумтаълим мактабларида ёғи таътил бошланади. Мавсумни кўнглидагидек ўтказиш учун оромгоҳларда тайёргарлик ишлари бошланиб кетган. Аммо баъзи бир дам олиш масканларидаги «занг» босиб кетган муаммолар ҳали-бери бартараф этилмайдиган, чоғи.

Хусусан, Навбахор туманидаги вазиет беш йилдирки, ўзарамаяпти. Худудда дам олиш маскани йўқ ҳисоби. Ваҳоланки, туманда 7-14 ёшли ўқувчилар сони 14 минг 421 нафарни ташкил этмоқда.

Тўғри, Навбахорда «Сармиш», «Шаббод», «Камалак» номи болалар соғломлаштириш оромгоҳлари фаолият кўрсатади. Аммо уларнинг ўз «эгалари» бор. Масалан, «Сармиш» оромгоҳи вилоятдаги гигант корхона – «Навоий кон-металлургия комбинати жамғармаси» давлат муассасасига қарашли бўлиб, унга фақат шу корхонада ишлайдиганларнинг фарзандлари бориши мумкин. «Қизилқуммент» акциядорлик жамиятига қарашли «Шаббод» дам олиш масканида ҳам вазиет шундай. Бевосита навахорлик ўсмирлар учун 1960 йилда қурилган 80 ўринли «Камалак» эса 2007 йилга қадар «Сармиш» ширкат хўжалиги тасарруфида фаолият юритган. 2007 йилнинг 5 апрелида вилоят ҳокимининг қарори билан «Электромезавод» қўшма корхонаси оталиғига ўтказилган. Завод маъмуриятининг ташаббуси билан шу йилнинг ўзида қайта реконструкция қилиниб, оромгоҳ сўғими 100 нафаргача оширилди. 2016 йилга келиб, «Камалак» оромгоҳи завод маблагга ҳисобидан қайта қурилган, анча замонавийлаштирилган. Аммо фаолиятидаги молиявий узилишлар сабаб «Электромезавод» корхонаси маъмурияти канадалик ҳамкорлари билан келишувга эришгач, қўшма корхона акциядорлик жамияти мақомини олган. Шу билан «Камалак» оромгоҳига кўшилиб, 14 минг нафар ўсмир ҳам ёғи таътил пайти кўчада қолди.

«Электромезавод» қўшма корхона АЖ маъмурияти олинаётган даромадининг кескин камайиб кетиши натижасида 2017 йилнинг 24 мартига келиб, «Камалак» болалар соғломлаштириш оромгоҳини вилоятдаги бошқа бирорта йирик сармолий ташкилот тасарруфига ўтказиш мақсадида Навбахор тумани ҳо-

кимлигига расман мурожаат қилади. Корхонанинг уша пайтдаги собиқ бошқарув раиси Сайфулла Бобосодиқов томонидан ҳокимиятга йўлланган хатда, жумладан, шундай дейилади:

«Сизга маълумки, Навбахор тумани «Ўзбекистон» МФЙ Қалқон ота қишлоғи ҳудудиде «Электромезавод» ҚК АЖ болалар соғломлаштириш оромгоҳи жойлашган. Ҳозирги кунда корхонамизнинг молиявий аҳоли оғирлиги сабаб «Камалак» БСОнинг харажатларини қоплаш имконияти мавжуд эмас.

2016 йил болалар дам олиш мавсумидан олдин «Камалак» БСО ҳудудиде 100 киши овқатланиши учун мўлжалланган умумий сўммаси 300 миллион сўм бўлган янги ошхона биноси қурилиб, фойдаланишга топширилган. Сиздан юқоридегиларни инобатга олиб, «Камалак» оромгоҳини бошқа корхона балансига ўтказишда ҳамда янги қурилган ошхона биносининг 300 миллион сўмининг оромгоҳини балансига олган корхона томонидан тўлаб берилишида амалий ёрдам беришингизни сўрайман» (Хат бироз қисқартирилган ҳолда берилди – муаллиф).

2017 йилнинг март ойида бундай хатлар Кимё ва фармацевтика саноати ходимлари касба уюшмаси раҳбариятига, «Пахтаसानот» корхонаси, «Навоий иссиқлик электр станцияси» бошқармаси, «Навоийазот» акциядорлик жамияти раҳбарларига ҳам жўнатилган. Шунга қарамай, оромгоҳни бирорта йирик корхона ўз тасарруфига олишни истамади, шекилли, шу йилдан бошлаб, «Камалак» оромгоҳи фаолияти мажбуран тўхтатилди. Ҳеч ким бунинг асл сабаб ва моҳияти устида бош қотирмади. Таътил давомида кўчада қолган ўсмирлар эса мол боқиб кун ўтказди.

Ниҳоят, 2018 йилнинг июль ойида Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 29 июндаги «Базавий тармоқлар корхоналари активларидан самарали фойдаланишга доир қўшимча чора-тadbирлар тўғрисида»ги қароридан келиб чиққан ҳолда, «Камалак» оромгоҳи вилоят ҳокимининг тақлифига кўра сотувга қўйилди. 2018 йилнинг 8 сентябрида «Электромезавод» ва Навбахор туманидаги «Жамбил

янги ҳаёт боғлари» фермер хўжалиги ўртасида «Камалак» оромгоҳи билан боғлиқ олди-сотди шартномаси тузилди. Орадан бир ой ўтиб, олди-сотди шартномасида номи қайд этилган фермер хўжалиги оромгоҳини 482 миллион сўмга сотиб олган.

Катталиги жиҳатидан 2,94 гектар майдонда барпо қилинган ва маълум бир сабабларга кўра эгасиз қолган «Камалак» болалар соғломлаштириш оромгоҳи маълумотларни олиш учун «Электромезавод»нинг ҳозирги раҳбари Фарҳод Ибодовга мурожаат қилдик. Афсуски, у аввалига ҳеч қандай маълумот бермаслигини, тadbиркорлар ишига ҳеч қимнинг аралашушига ҳаққи йўқлигини рўқча қилиб, сўровимизни рад этди. Масалга Навоий вилояти прокуратураси аралашгач, расмий хат билан чиқишимизни сўради.

Олди-сотди шартномаси ҳамда оромгоҳ сотувига тегишли бошқа ҳужжатларни кўлга киритгач, дам олиш масканидаги шарт-шароит билан ақиндан танишиш мақсадида йўлга тушдик.

Буни қарангки, оромгоҳ марказий йўл ёқасида – ҳамма учун қулай ва баҳова худудда жойлашган экан. Ичкарисида хилма-хил ва серсоя дарахтлар савлат тўкиб турибди. Сув мўл-қўл. Иккита чўмилиш ҳавзаси, ётоқхона, ошхона, турли кўнглилар тadbирлар ўтказиш учун саҳна, пешайвонлар, шийпон, спорт майдончаси, шифокорларга, хўжалик ишлари ходимларига берилган бинолар, ўқув зали, қўйинги, ҳамма-ҳаммаси кишининг ҳавсини келтиради. Озгина эътибор билан саранжом-саришта қилинса, кифоя.

Бироқ шундай шинам оромгоҳни кўримсиз ошхонага айлантириб қўйилгани бироз ғалатиноқ туюлди бизга. Нима ҳам дердик? Тadbиркор шахсий маблагга сотиб олгандан кейин ўзи хоҳлаган мақсадда фойдаланади-да. Оромгоҳнинг янги эгасининг таъкидлашича, ундан олаётган фойдаси сарфланган харажатни оқламапти. Шу боис уни келажакда хусусий мактабга таълим масканига айлантириш ниятида.

Бизга берилган олди-сотди шартномаси ҳамда бошқа ҳужжатлардан кўри-

ниб турибдики, «Камалак» оромгоҳи Навбахор туманлараро иқтисодий судининг ажримини билан 2020 йил 16 март кунини тасдиқланган шартномага асосан «Жамбил янги ҳаёт боғлари» фермер хўжалиги раиси Ш.Каримов томонидан ўртадаги 443 миллион сўмлик қарз ўрнига «Конимех чордора» МЧЖга бериб юборилган. Ваҳоланки, Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 29 июндаги «Базавий тармоқлар корхоналари активларидан самарали фойдаланишга доир қўшимча чора-тadbирлар тўғрисида»ги ҳамда Навоий вилояти ҳокимининг тегишли қарориде сотувга қўйилаётган активлардан самарали фойдаланиш лозимлиги алоҳида қайд этилган.

Ҳўш, «Камалак»ни сотиб олган фермер хўжалиги уни қарзидан қутулиши учун бошқа бир корхонага бериб юбориши адолатданими? Сўлимгина оромгоҳ ошхона сифатида бошқа бир кишига ижарага бериб қўйилгани ва бундан «Конимех чордора» МЧЖ бир ойда бор-йўғи 2 миллион 500 минг сўм даромад қилаётганини ҳам қўшса, вилоят ҳокимининг қарори мутлақо самарасиз бўлиб чиқади-ку!

Хуллас, «Камалак» оромгоҳининг олди-сотди ҳужжатлари бизда бироз шубҳа уйғотди. Аникроғи, «Камалак» оромгоҳи олди-сотди ҳужжатларининг тўғрилигига гумонимиз, нотўғрилигига ишончимиз бор. Биринчидан, «Электромезавод» маъмуриятиндан қилган жами харажатлари ҳамда оромгоҳни бошқа бир ташкилот зиммасига ўтказиш жараёнида йилга қанча даромад олаётгани ёки зарар кўра-

Нормурод МУСОМОВ, «ISHONCH»

Бошланмаган таътил ташвишлари

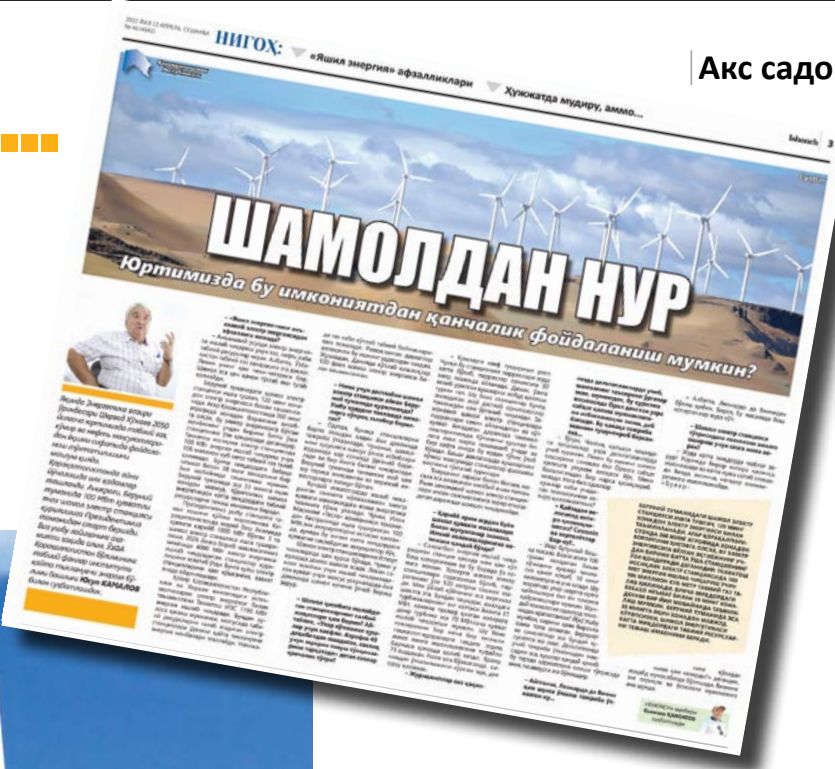

ШАМОЛГА СОВУРИЛАЁТГАН...

ШАМОЛ

«Ishonch» газетасининг 2022 йил 12 апрель сонида мутахассис Юсуп Камалов билан сўхбат («Шамолдан нур»)ни ўқиб, бундан роса ўттиз бир йил муқаддам айна мавзуда ёзганим ёдимга тушди. Уни ўша даврда чиқиб турган «Мулоқот» журнали (1991, №4) нимагадир аёвсиз қисқартириб, икки абзац ҳажмида чоп этган эди. У замонда юртимиз энди мустақил бўлган, иқтисодий қийинчиликлар авжида эди, шунинг учун ҳам мақоладаги тақлиф ва мулоҳазалар деярли ҳеч кимнинг назарига тушмади. Экологияга зиён етказмаган ҳолда энергия олиш энг муҳим муаммага айланган ҳозирги пайтда унга сал-пал қалам теккизган ҳолда сиз, азизларга илдиндим.

(Муаллиф)

Акс садо

Фарғона вилояти

Оғриқ тишлар...

Учкўприк туманининг Ҳошимдашт қишлоғидаги 342 нафар ўқувчи таҳсил олаётган 53-умумтаълим мактаби кутубхонаси қишлоқнинг эски масжидида жойлашган. Ишонаверинг, бу – рост. Чунки мактабда кутубхона учун хона йўқ.

МАКТАБ ҚУРИШГА ЖОЙ ЙЎҚ(МИ?)

ёхуд бўлиши мумкин эмас, дейишга шоямиманг

1972 йилда дастлаб бочка сифатида фойдаланишга топширилган мазкур бино кейинчалик мактабга айлан-тирилган. Муассаса худуди 22 сотихдан иборат. Таълим даргоҳида 8 та синф хонаси бор, 15 та синф ўқувчилари икки навбатда таҳсил олади.

Бир қарашда муассаса рисоладагидек кўринса-да, синф хоналаридаги манзара киши кўнглини хира қилади. Парта ва стуллар кам. Масалан, 11-синф хонасини олайлик. Хона жуда тор. Бу синфда жами 19 нафар ўғил-қиз таҳсил олади, аммо синф хонасидаги парта ва стуллар 16 нафар ўқувчи-ча етади, холос. Агар ўқувчи-лар дарсга тўлиқ келса, ўқувчилар дарсга кам келган синфлардан стуллар олиб чиқилиб, 1 та партага уч киши ўтиришар экан...

Бу ҳам етмагандек, парталарнинг ҳам, стулларнинг ҳам баланд-паслиги ҳар хил. 4-синф хонасидаги стуллар шу қадар кичкинаки, худди болалардан бочғаси учун мўлжаллангандек гўё...

5-синфдаги парталар эса анча «қадимий». 1-синф ўқувчилари ўқийдиган синф хонасидаги парталар ҳам аллақачон хизматини ўтаб бўлган. Айнан шу синфда тушдан кейин 4-синф ўқувчилари билим олишадди. Бироқ парталар 4-синф ўқувчиларига мос келмайдди.

Ажаблანарлиси, мактабда директор, унинг ўринбосарлари ва ўқитувчилар учун хона йўқ. Ошхона, мажлис залли, мусика, спорт зали ва ўқув-лаборатория хоналари ҳақида гапирмасам ҳам бўлади. Ката-лақдек хона ҳам қоровулхона, ҳам ўқитувчилар хонаси, ҳам ошхона, ҳам тиббиёт хонаси, ҳам ўқувчиларнинг кийим алмаштириш хонаси ўрнида фойдаланилади.

– Кўриб турибсиз, мактабда ўқувчилар учун ҳам, ўқитувчилар учун ҳам шароит йўқ. Хоналар етишмайди. Шу сабаб туман ва вилоят ҳокимликла-

Жамшид ЭРГАШЕВ, «ISHONCH»

Фарғона водийси ўз тектоник тўзилишига кўра бамисоли тиккасига кесилган улкан хумнинг бир палласи: бу «хум»нинг қорни – водийнинг ўнлаб туманлари бўлса, бўғзи эса, Тошкент ва Сирдарё вилоятлари худудидаги Ховос, Бекобод-Янгиер атрофларига тўғри келади. Мана шу «бўғиз»да шамол йўли бор. Водий сари эсадиган кучли ҳаво оқими «Кўқон шамол», водийдан Сирдарё вилояти томон йўналгани эса «Бекобод шамол»и деб аталади.

Бу шамол йўли кеча ё бугун пайдо бўлмаган, азалдан бор ва агар водий тектоникаси қанондир ўзгариб кет-маса, шамол мангу бўвилаб эсаверади.

ФАРҒОНА ВОДИЙСИНИНГ ҲОЗИРГИ ТЕКТОНИК ХУСУСИЯТИ САКЛАНИБ ҚОЛАР ЭКАН, КЎҚОН ШАМОЛИ АБАДИЙДИР. БИР ЙИЛДА КАМИДА ИККИ ОЙ МУДДАТДА СЕКУНДИГА УРТАЧА 25-30 МЕТР ТЕЗЛИКДА ЭСАДИГАН ШАМОЛ ЙЎЛИНИ МУТТАСИЛ ОҚИБ ТУРГАН УЛКАН ШАМОЛ ДАРЭСИ ДЕБ ТАЪРИФЛАШ МУМКИН. БУ ДАРЭНИНГ ЭНИ УРТАЧА 20 КМ. (ЭНГ ТОР ЖОЙИ 9 КМ, ЭНГ КЕНГ ЖОЙИ ЭСА 40 КМ.), МАСНАДИДАН МАНСАБИГА ҚАДАР БЎЛГАН МАСОФА ЭСА 70-75 КМ. КЕЛАДИ. ЙИЛНИНГ БОШҚА ФАСЛАРИДА ҲАМ БУ ЕРЛАРДА ҲАМ ШАМОЛ ДОИМО ЭСИБ ТУРАДИ ВА УНИНГ КУЧИ БОШҚА ЖОЙЛАРДАГИ ШАМОЛЛАРГА ҚАРАГАНДА ҲАМИША ШИДДАТЛИ.

Бекобод-Кўқон шамол йўлига қарийб 2 минг кв. километр (200 минг гектар) худудни ишғол қилади. «Бекобод шамол»и... Фарғона водийсининг фарб томонидаги (эни 9-40 км., узунлиги 70-75 км.) Фарғона йўлига (Хўжанд йўлига) орқали эсади, деб ёзилади «Ўзбекистон миллий қому-си»да. «Бир йилда ўртача 52 кун кучли шамол эсади. Шамол ариқ ва каналларни қумга кўйиб, автомашина, вагон, дарахларни йиқитган, телефон ва телеграф устунларини ағдариб ташлаган пайтлар ҳам бўлган. ...Бекобод – Кўқон шамолдан Сирдарё вилояти ҳамда Фарғона водийси – Кўқон атрофидаги экинлар зарар кўради. Тупроқнинг унумдор устки қисмини шамол олиб кетишидан яхши унум бермайдиган бўлиб қолади».

«Кўқон» – шамолли ер деганидир: профессор Ҳамидулла Ҳасановнинг ёзишича, «Хў» – қаттиқ шамол, «қанд» (қанд) эса – аҳоли яшайдиган жой.

Шамол зарарини камайтириш учун кўри-лаётган чоралар эса ҳозирча асосан унинг кучини қирқишга қаратилган: далалар 100-120 м. энликда қарталарга бўлинади, кейин 5-10 м. жой қолдириб, ихота дарахлари еклиди. Дарахлар шамол кучини кесади, тупроқ намининг бўғлашиб кетишини камайтиради, ерга яқин қатламда ҳавонинг нисбий намлигини оширади.

Шамол кучини қирқиш учун ихота дарахзорларини барпо этишни академик Мирзаали Муҳаммаджонов тақлиф қилган эди; аллома бу ерларда тупроқ эрозия-сига қарши курашиш чораси сифатида ҳар юз метр ораликда қатор дарахт ўтқазиб, шамол кучини сусайтиришга, шу орқали унумдор қатламнинг шамолга соврилишига барҳам беришни тақлиф этган. Чунки ўша давр сиёсатида кўра, унса-унмаса, барча жойга пахта экиш шарт эди. Бундай шароитда ғўза ўстиришининг бирдан-бир йўли – шамол йўлига кўкрак ке-риб турадиган дарахзор қаторлари барпо қилиб, орасига пахта экиш бўлган.

Аммо ҳозир пахта яққаҳоким-лигига барҳам бе-рилган. Ғўза яхши ўсмайдиган, экилса, ҳосили муқаррар паст бўладиган ер-ларга эндиликда бошқа, шу жой ша-роитига чидамли экинлар экилади. Чунки асосий мақ-сад – иқтисодий даромад, яъни шу майдоннинг халқ хўжалигига энг кўп фойда келтириши. Бунинг учун эса пахта экиш шарт эмас.

Хўш, бу ерлар-дан қандай қилиб бошқача усулда фой-даланиш, энг оптимал равишда даромад олиш мумкин?

Юқорида қайд этганимиздек, Фарғона водийсининг ҳозирги тектоник хусусияти сақланиб қолар экан, Кўқон шамолли аба-дийдир. Бир йилда камида икки ой му-ддатда секундига ўртача 25-30 метр те-зликда эсадиган шамол йўлини мутассил оқиб турган улкан шамол дареси деб таъ-рифлаш мумкин. Бу дарэнинг эни ўртача 20 км. (энг тор жойи 9 км., энг кенг жойи эса 40 км.), маснадидан мансабига қадар бўлган масофа эса 70-75 км. келади. Йил-нинг бошқа фаслаарида бу ерларда шамол доимо эсиб туради ва унинг кучи бошқа жойлардаги шамолларга қараганда ҳа-миша шиддатли.

Шамол кучини сусайтириш учун қийин шароитга чидамли (асосан ўтин-боп) дов-дарахлар «пана»сига пахта эки-лар экан, барибир, унинг ҳосилдорлиги бошқа вилоятларнинг мўътадил об-ҳа-воли жойларидиганига қараганда пастроқ бўлади. Қолаверса, шамолпана дарахт-зорларнинг ўзи ҳам ер майдонининг анча қисмини эгаллайди. Ва ниҳоят, ана шу 200 минг гектарнинг ҳаммаси ҳам деҳқончилик учун яроқли эмас, анча жойлар тоғ-тошли, паст-баланд рельефга эга.

Шундай бир савол туғилади: жуда катта кинетик кучга эга бўлган бу шамол оқимини «тормозлаш» шартми? Аксинча, унинг кучи-дан фойдалансақ бўлмайди? Масалан, бу-тун дунёда энергия танқислашиб, энергия та-шувчи манбалар қиймати кескин ошиб кет-ган бир пайтда шамол кучидан деярли текин, экологик жиҳатдан безарар электр энергия-си олиш мумкин-ку? Инчунин, ҳозир бизда электр энергиясига бўлган талаб пахтага бўл-

ган талабдан ҳам ортиқроқ.

Мен шамол тегирмонларининг замона-вий тури – шамол электр станциялари ку-ришни кўзда тутяпман. Кўқон-Бекобод ша-моли худудида бир ёки бир неча эмас, юз-юзлаб шамол электр станцияларидан иборат ШЭСларнинг улкан каскадини қуриш мумкин. Ва улар мамлакатимизнинг электр энергиясига бўлган талабини қондиришга катта роль ўйнаши аниқ. Одатда, ШЭСлар шамол тезлиги 5 м/сек. ва ундан тезроқ эса-диган жойларда қурилади. Ҳолбуки, биз кўзда тутган «бўғиз»да шамолнинг тезлиги энг тинч кунларда ҳам 5 м/сек.дан кам бўл-майди. Қишда – энергияга талаб кескин оша-диган маҳалларда эса у секундига 25-30 метр, баъзан эса 45 метргача шиддат билан эсади. Қолаверса, ШЭСларни экин майдон-ларига кўп ҳам дахл қилмаган ҳолда ҳаво оқими энг тизгиз ўтадиган тоғ-тошли қисм-қайларда барпо этиш мумкин. Бундай жой-ларда барпо этиш мумкин. Бундай жой-ларда барпо этиш мумкин. Бундай жой-ларда барпо этиш мумкин. Бундай жой-ларда барпо этиш мумкин.

Бизга, Кўқон-Бекобод шамолли доим ҳам бир хилда эсмайди-ку, шундай экан, сиз айтганга шамол электр станцияларида энергия ишлаб чиқариш ҳам ўқтин-ўқтин бўлиб қолмайдими, деб савол беришлари мумкин.

Бунга жавобан қуйидагиларни айтсак бўлади: биринчидан, Кўқон-Бекобод ша-моли асосан ноябрдан мартгача бўлган со-вуқ ва кун қисқарган пайтларда кучаяди, демак мазкур ШЭСларнинг асосий қуввати асосан қишда намоеён бўлади. Бу эса айна мудао. Чунки шу маҳалда иситиш ва ёри-тиш эҳтиёжи туфайли электр энергиясига талаб айниқса ор-тади ва янги ишлаб чиқилган энергия бошқа электр ман-баларига энг зарур пайтда қўшилади. Иккинчидан, маз-кур шамол йилнинг исталган пайтида кўзгаллиши ва бир неча кунлаб давом этиши ҳам мум-кин, бу кўп кузатил-ган. Демак, шамол электр станциялари парраги айланмай қоладиган кунлар-нинг ўзи ниҳоятда кам.

Лекин бунда ша-мол кучидан макси-мал фойдаланиш масаласини ўйлаб кўрса бўлади. Яъни, эндиликда ШЭСлар ба-ланд бир минора, унинг парраги ва паррак-нинг шамолга рўпара туришини таъминлай-диган улкан курак – виндразадангина иборат бўлмай, буларга шамол кучини айнан пар-ракка қараб қуюқлаштириб йўналтирадиган улкан воронка ёки қия очик кўш табақали дарвоза шаклидаги мосламалар қўшилса, мақбул бўлар эди. Бунда воронканинг (дар-возанинг) кенг томони шамол келадиган то-монга, торайган қисми эса ШЭС паррагига қараб ўрнатилади ва у шамолни қуюқлашти-риб, янада тезлаштириб йўналтиради. Шу тарзда шамолнинг кинетик кучи бир қанча маротаба ортирилади ва шамол суств эсан маҳалда ҳам паррак нисбатан тезроқ айлана беради.

Албатта, мазкур «воронка» ёки «дарво-за»лар фанера ёки картондан эмас, балки энг

пишиқ конструкцияли металл қопламалардан ясаллади. Унинг юзаси қанча катта бўлса, шунча кўп шамолни «тўглаб йўналтириш»га, де-макки, кўпроқ энергия юзага келишига омил бўлади. Шундай экан, у қарийб бўрон даража-сидаги кучли шамол эпкинига ҳам бардош бе-радиган даражада бакуват қилиб қурилади.

Биз бежиз ушбу мосламага урғу бе-раётганимиз йўқ. Аввало, чет элларда ясал-ган ва ишлатилаётган аксар ШЭСлар асосан уч қисм – механик энергияни электр энер-гиясига айлантирадиган генератор ўрна-тиладиган бир минора, ротор парраги ва паррак ортида шамолга перпендикуляр ту-ришни таъминлайдиган виндразадан иборат бўлади; аммо шамолни қумулятив «йиғиб» парракка йўналтирадиган воронка ё дарво-залар ШЭСларга ўрнатилгани маълум эмас.

Иккинчи бир тақлиф. Ҳаммага маъ-лумки, шамол булутли кунда қаттиқроқ эсади. Булут сийрак, кўёш чарақлаган пайт-да эса сустрок бўлади. Кўқон-Бекобод ша-моли ноябрь-март ойларида кучаяр экан, табиий – бу ойларида ҳаво кўпинча тунд, ёғин-сочинли бўлади. Хўш, булут-сиз, серкўёш, яъни шамол суств кунларда ШЭСларнинг кучи камайиб қолмайдими?

Камаяди, албатта. Чет элларда бунга чора сифатида шамолсиз кунларда ШЭСлар тўхтатилиб, резерв иссиқлик электр ста-нциялари ишга туширилади. Бу эса кўп ёқилги талаб қилади ва атроф-муҳит таби-атида анча зиён етказиши.

Биз эса бу борада бошқа нарса тақлиф қилмоқчи эдик: боғия «воронка» ёки «дар-воза»лар сиртига кўёш энергиясини электр энергиясига айлантирадиган юз минглаб «кўёш батареялари» ўрнатиш керак. Ша-молсиз, очик ҳаволи кунларда «дарво-за»лар юзаси кунгабоқар сингари кўёшга рўпара қилиб йўналтирилади ва шу йўл билан максимум электр энергияси ҳосил бўлади. Яъни, булутли, изғирин кунларда шамолдан, офтобли, тинч-соқин кунларда эса кўёшдан электр энергияси олинади. Кўёшли, тинч кунларнинг оқшомларида ҳам шамол кундузгидан тезроқ эсади.

Ва ниҳоят учинчидан, «ШЭС + Кўёш ба-тареялари» паритетида ҳосил қилинадиган электр энергияси барибир мунтазам эмас, деб топиладиган бўлса, у ҳолда мазкур қув-ватдан саноатнинг жуда катта электр энер-гияси талаб қиладиган бирон-бир соҳасида, чунончи энергияни «шмирадиган» қоғоз ишлаб чиқаришда автоном тарзда фойда-ланиш мумкин. Бунда шамол йўлида уни тўсиш учун дарахзор эмас, ёғочидан аъло сифатли қоғоз олинадиган дарахт ўрмо-нини барпо этиш мумкин. Ана шунда бу худ-удда қоғоз-картон ишлаб чиқариш ком-плекси барпо этилади, юртимиз қоғоз му-стақиллигига эришади; четдан валютага қоғоз сотиб олмай, аксинча ўзи қоғоз экс-порт қиладиган дав-латлар қаторига қў-шилади.

Энг муҳими, ушбу тақлифлар амалга оширилиб, экология-га зиён етказмасдан электр энергияси олиш мумкин. Шамол тезлиги бу ШЭСлар каскади ҳамда қоғоз хомашеси берадиган дарахзорлар орқали ўтиш туфайли секин-лашуви водий ҳаво-сининг бузилишига эмас, аксинча – янада мўътадиллашувига омил бўлади. Чунки Кўқон шамолли кучи нафакат шу 2000 кв. километрда, балки бу худуддан ташқарида ҳам сезиларли даражада.

Тупроғи кучли эрозиялангани туфайли камҳосил ва унумсиз ушбу минтақа айна ўзгаришлардан сўнг иқтисодий бакуват заминга айланади, бу ердаги ижтимоий муаммолар ҳам хийла камаяди.

Бирон нарса беҳуда кетса, зое бўлса (ма-салан, фурсат, маслаҳат ва б.) «эсиз, шамолга совурилди», деб айтмай. Хўш шамолнинг ўзи... шамолга совуриладиган бўлса-чи? Шун-дай тайёр бойликнинг оқиб кетаётганига, қолмишига яна қанчалар зарар келтираёт-ганига лоқайд қараб тура берамизми? Уни ишга солсак, юртимиз янада фаровон, янада обод бўлади-ку!

Зухриддин ИСОМИДДИНОВ

Ибрат

ҚАЛДИРҒОЧ ВА ИЛОН ҚИССАСИ

Мен қалдирғочни яхши кўраман, у беозор қуш. Болаликда айвонимизнинг бир бурчагига ҳар баҳорда қалдирғочлар келиб ин қуришар, то совуқ тушгунча шу ерда чуғур-чуғур қилиб яшашарди.

Қалдирғоч хавф-хатарларнинг элчиси ҳисобланади. У тилсиз жонзот бўлса-да, инсонларга доимо яхшилик истайди.

– Болалигимда руй берган бир воқеани эслайман, – дейди Анор аям. – Ушанда ҳамма далага қўлидаги гўдаги билан чиқарди. Чақалоқлар тутларнинг орасига қилинган бешикларга ётқизилар, аёллар пахта теришарди. Мен ҳам Қудрат онамга ёрдам бераман, дея биргаликда чиқардим.

Бир кунни дам олгани туларнинг тагига бориб ўтирдим. Шу пайт иккита қалдирғоч қаердан келиб қолди-да, бир бешикнинг тепасида чарх уриб айлана бошлади. Бирам чуғурлашди. Хайрон бўлдим. Қалдирғочларни кўрган Рўзигул хола ҳаллослаб юғуриб келди-да, боласини бешикдан олди.

Шундан сўнг бояги қалдирғочлар бешикдан ўн метрлар нарида чарх ура бошлашди. Биз қизиқиб ўша ерга бордик.

Тутнинг тагида бир илон бешикка қараб келатган экан. Қалдирғочлар эса шуни сезиб, безовта бўлиб, бизни хавфдан огоҳ этган экан.

Рўзигул холанинг ортидан етиб келган аёллар қўлларига тушган нарсалар билан илонга ҳамла қилишди. Илон ортига қайтиб кетиб, сал нарида оқаётган ариқдаги сувга тушиб кетди.

– Боламни Худо асрабди-я, – деб Рўзигул хола гўдагини кучиб, юз-кўздан ўпибди.

Бу гапларни эшитиб қалдирғочларга бўлган меҳримиз янада ошди.

Баҳорда яна қалдирғочлар уйимизга меҳмон бўлиб келишди. Апил-тапил ишга киришиб, бир зумда лойсувоқ уйчаларини ҳам қуриб олишди. Биз уларга ҳар кунни атайлаб айвоннинг бир бурчагига дон сеппиб қўйишни одат қилдик. Чунки улар одамзоднинг дўсти-да.

Хонбиби ҲИММАТ ҚИЗИ, журналист

ҚАЙ БИРИ ТЎҒРИ:

Қай бирининг ёзилиши тўғрироқ? Амир Темур деймиз ва барча манбаларда шундай ёзилган. Шу билан бирга, Темир исми ҳам кўп учрайди.

Умуман, Темур ёки Темир туркий халқлар ичида энг кўп тарқалган исмлардан бири. Ҳозирги ўзбек тилида кимёвий модда, маъданни – темир деймиз. Тоштемир, Жонтемир, Бектемир каби исмларда «темир» шакли мустақкам ўрнашган, яъни Тоштемур дейлмайди. Ўрни келиб қолди, мўлоҳаза учун унинг тарихи ҳақида бир фикр юритаёлик-чи...

Хоҳ маъдан, хоҳ атоқли от маъносига бўлсин, темир – турклар тарихида муҳим ўрин туттади. Буни қарангки, икки буюк тарихий шахс: Чингизхон (Тимужин) ва Темур ҳам туғилишдан шу ном соҳибларидир. Темир – бу мустақкамлик, чидамлик, куч-қудрат, ирода рамизи, шунингдек, қадимги турклар зеҳнияти, турмуш тарзи, мафураларида марказий ўрин тутган бир унсур ҳам.

Маълумки, хунлардан то кўктуркларга бўлган даврда Чин империяси (ҳозирги Хитой) билан бақамти яшаган қадимги туркларнинг аجدодларига Хитой маданияти таъсир этмай қолмаган, албатта. Шу боис темир, кумуш, олтин каби маъданларнинг номлари ўрта чин (хитой) тилидан қадимги турк тилига ўзлашган. Кочо (Гаочан), Турфан ерларида яшаган қадимги туркий қабилалар темир қазиб олиш, унга ишлов беришни

яхши билишган. Бизнингча, қадимги туркларнинг жанговар халқ бўлишида уларнинг темирчилик хунарлари ҳам муҳим роль ўйнаган. Дейлик, қадимги турклар темирни ўзларига «бўйсундириб», ундан қурол-яроғ ясашни билмаганлариде, эҳтимол, Ашина қавми Турк хоқонлигига асос солмаган, турклар тарихда йирик давлатлар, империялар қура олмаган бўларди. Шу боис тарих китобларида Темур отлиқ тарихий шахслар кўп учрайди.

Тилшунос олим О.А.Мудракиннинг ёзишича, «темир» сўзи этимологияси қадимги чинча «темир нарса» маъносига «dīet-mwīt» каллимага бориб тақалиб, унинг туркчага ўтган эски хитойча шакли «dīetmwīt»дир. Ҳозирги хитой тилида эса «темир» – «tiē» деб талаффуз этилар экан.

Энг қадимги туркий обидаларда ҳам «темир» кўп учрайдиган сўзлардан

Самарқанд вилояти

Тўнов кунни автобусга чиқдим. Лиқ тўла улжда жой танқис эди. Фақат бир одам ёлғиз ўтирибди. Ўриндикнинг бир ёнида дўппайган бўғчаси. Аста ёнига яқинлашдим. Биродар қизарди, бўзарди. Бўғчасини нари-бери қимирлатди ва охир тилга кирди.

– Узр, оғайни, – Қизиқишим ортиб, Биродар билан Кийкимга йўл олдим. Қани деди. – Ю ким оғир эди. – Кўрайлик-чи, бу мақтаган репетиторларини?..

Бордим, бу қишлоқнинг одамларига тасаннолар айтиб юбордим. Арзимаган ижара ҳақи эвазига

Репетитор қўшиғи

болаларга уйлари бўшашиб берибди. Уғил болаларга алоҳида, қиз болаларга алоҳида шароит. Қанча хонадон шундан наф кўряпти экан.

Аммо... «Нега?» дегандек сўзсиз тикилдим. – Бу нон, ерга қўйиб бўлмайди, – деди қизариб. – Тўнғичимиз «репетитор»га кетган. Онаси бир тандир нон ёпиб, болани кўриб келинг, деди. Шунга кетяпман.

Суҳбат қовушиб кетди. Во ажаб, ҳамма шаҳарга репетиторга қатнаса, оғайнимизнинг ўғли Қўшработдаги Қийқим деган қишлоққа борганмиш.

– Репетиторнинг зўри ўша ёқда-да, – деди Биродар. – Ўтган йили тайёрлаган болаларнинг 95 фоизи ўқишга кирган. Эллиқ фоиз шогирдлари бюджетда ўқийётганмиш. Бизнинг мактабдан ҳам ўн беш чоғли битирувчи ўша ёқда тайёрланяпти. Муаллимларидан оқ фотиҳа олиб, биз ҳам ўғлимизни қўйдик. Ҳамсояларнинг болалари билан илм оламига шўниб кетди.

Омади чопиб ўқишга кириб кетса, ҳаммамизнинг, қолаверса, мактабимизнинг обрўси-да...

Бу борада қаттиқ изланаётганлар ҳам бор экан. Мана Пайриқ туманидаги 49-мактаб. Ҳеч бир ўқувчиси олийгоҳларга қиролмай юрган

Мўлоҳаза учун мавзу

чоғлар ҳам бўлди. Аммо аҳволни ўнглашди. Баҳамжиҳат тер тўкилди. Ҳозирги кунда бу таълим даргоҳи олийгоҳга кириш бўйича 45,5 фоизлик натижага эришган.

Самарқанд шаҳридаги 30-умумтаълим мактабида эса болалар репетиторсиз келажакка йўлланапти. Бу таълим муассасаларида асосий фанларга қўшимча дарслар белгиланган, холос. Натижа бор. Ўқувчиларнинг иссиқ уйлари совитилгани йўқ, Қанча излангиси келса, шунча шароит яратиб

берилмоқда. Ҳеч ким сарсон-саргардон эмас.

Бугун репетитор кўмағида рейтингни яхшилаб турган мактаб эртага кимга суянади. Юзлаб мактабларда анъана тусини олган «репетитор» қўшиғига қачонгача жилпанглаб ўйнаймиз?

Ҳаммасидан ошиб тушгани шуки, баъзи таълим даргоҳларида репетиторга кетганларга баҳо қўйиб бериш мажбурланаётганига не дейсиз? Биттаси кўз ёш тўкиб юрибди. Сабоқ бермаган болага баҳо қўймайман, дея қилган ўжарлиги учун мактабдан қувилишига сал қолибди, бечора.

Илгари совхозларда йўқ одамга пул ёзиб олинарди. Буни ҳисобчилар тилида «ўлик жонлар» дейиларди. Бу услубнинг таълимда илдиэ отгани эса ниҳоятда ачинарлидир.

Ҳолатдан хулоса мутасаддилар виждонига ҳавола. Биз бор-йўғи кўрганганимизни ёздик. Яна таълимнинг ичида юрганлар буни яхшироқ билишади. Балки, улар биз англамаганларни тўракоқ тушунтириб берар...

Нурилла ШАМСИЕВ, «ISHONCH»

Таажжуб!

Яқинда пойтахтдаги «Абу Сахий» кийим бозорига боргандим. Автотубсда йўл-йўлакай атрофни кузатдим. Кўчалар турли русумдаги машиналар билан тирбанд. Шундай бир вазиятда автобуслар ва йўналишли таксилар бекатлар яқинида улар юриши, шунингдек, айрим транспорт воситаларини вақтинча қўйиб учун мўлжалланган ва катта йўлдан темир панжаралар билан ажратилган алоҳида йўлакка, соддароқ қилиб айтганда, «чўнтак йўл»га ўтмай, тўғри ҳаракатланишда давом этаётганди.

«Бек борака» бозори олдида келганимизда, улардан айримлари йўлнинг асосий қатнов қисмида тўхтаб, йўловчиларни тушириб-чиқараётганига кўзим тушди. Уртага ўрнашган темир панжараларнинг маълум қисми кесиб олиб кетилган экан. Турли ёшдаги йўловчилар худди ўша жойдан тикилиб-туртиниб ўта бошладилар. Бу пайтда нариги тарафдан ҳам машиналар тинимсиз қатнаётгани боис қаттиқ хавотирга тушдим.

Айниқса, ёнида тўрт нафар ёш фарзанди бор бир аёлни кўрганамда, ҳадигим баттар кучайиб, кўзимни чирт юмиб олдим.

Ахир, ўзингиз холисона айтинг, бундай қалтис вазиятда ҳамда йўловчилар жамоат транспортига тушиб-чиқиши ёки ўтиши мумкин бўлмаган ҳолатлардан ҳам автомобиллар физ-физ ўтиб турган жойда унинг бир ўзи болаларини қандай назорат қила олади?..

Умуман олганда, бир неча марта бундай ҳолатларнинг гувоҳи бўлганман. Шуниси ажаблანарлики, панжараларнинг кесиб ташланган қисми бугун қайта тикланса, эртаси кунни сал наридагиси кесилиб, янги «туйнук» очилмоқда. Жамоат транспорти ҳайдовчилари эса бундан хурсанд бўлишмоқда. Мен уларнинг баъзиларидан «Автоуловлар серкатнов «кармакша»га кирсам, анча вақт қолиб кетаман», деган гапни эшитиб, шундай хулосага келдим.

Борингки, бу муаммо ҳайдовчиларга ростидаму ноқулайлик туғдираётган бўлса, йўловчиларда нима айб? Уларнинг соғлиги ва ҳаётини хавф остида қолдирадиган бундай ташвишли ҳолатлар тоқайгача давом этади? Уларга барҳам бериш қийинми? Мабодо масаланинг ечимни бекатда тўхташга эринаётган ҳайдовчиларга боғлиқ бўлса, давлат автомобил назорати ходимлари нега уларга нисбатан қатъий чора кўришмаяпти?

Раъно МАҲҚАМОВА, «ISHONCH»

Эълонлар

«AGROLAB O'QHM» МЧК янги ўсимликларни ҳимоя қилиш АГРОМАРКАЗ мажмуасини қуриш учун тендер танлови савдоларида иштирок этишга таклиф қилади!

1. Агромарказ қурилиши ҳудуди: Жиззах вилояти, Шароф Рашидов тумани, Пахтакор кўчаси ҳудудида.
2. Танлов савдолари Ўзбекистон Республикаси Қурилиш вазирлигининг услубий кўрсатмаларига асосан Тендер савдоларини ўтказиш тартиблари мурофиқ ўтказилади.
3. Нарх таклифлари имзо ва муҳрланган ҳолатда асл нусхада ёки электрон шаклда 2022 йил 29 апрель кунни соат 16:00 гача «AGROLAB O'QHM» МЧК директори Ю.Х.Самиев номига Чилонзор 20А, Тошкент, Ўзбекистон Тел:(+99890) 9478005 манзилига етказилиши керак бўлади. Кечиктирилган таклифлар рад этилади.
4. Қўшиқчи билдирган иштирокчилар қўшимча маълумотларни, шунингдек, «AGROLAB O'QHM» МЧКдан нарх таклифи учун сўровни қўйида келтирилган манзилда олишлари мумкин: Чилонзор 20А, Тошкент, Ўзбекистон Тел:(+99890) 9478005.

Ўзбекистон истеъмол товарларини ишлаб чиқариш, савдо ва хизмат кўрсатиш ташиқлотлари ходимлари қасаба уюшмасининг Ангрэн шаҳри, Юқори-Чирчиқ тумани, ҳақида Писент тумани кенешларининг Тошкент вилояти Адлия бошқармаси томонидан тасдиқланган «Низоми»лари йўқолгани сабабли бекор қилинади.

Тошкент шаҳри, Шайхонтоҳур туманидаги 276-иқтисодлаштирилган давлат умумтаълим мактаби томонидан 2006 йилда Мирҳайдаров Мирхамил Мирҳайдаров номига берилган У № 1523061 рақамли шаклодатнома йўқолгани сабабли бекор қилинади.

Тошкент шаҳри Миробод туманидаги 294-мактаб томонидан 1998 йилда Авдирова Нургина Валлиевна номига берилган УЗ № 010602 рақамли шаклодатнома йўқолгани сабабли бекор қилинади.

Тошкент шаҳри Чилонзор туманидаги 173-сонли умумий ўрта таълим мактаби томонидан 2021 йилда Наҳидбулла Санжарбек номига берилган UM-N № 1160127 рақамли (рўйхат рақами 65) рақамли аттестат йўқолгани сабабли бекор қилинади.

1994 йил 10 февралда Бобоқонова Валентина Сергеевна номига уй-жойга эгалик қилиш учун берилган № 07-212174 рақамли давлат далолатномаси йўқолгани сабабли бекор қилинади.

Ўзбекистон давлат хореография академияси жамоаси ҳамда қасаба уюшма қўмитаси «Хореография» кафедраси доценти, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Қорақалпоғистон халқ артисти Қўрқам Сагазова турмуш ўртоғи Лидия АБДУЛЛАЕВНАнинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

Абдувоҳид ҲАЙИТ, филология фанлари номзоди

МУАССИС:

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi

ISSN 2010-5008

2007 йил 11 январда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 116-рақам билан рўйхатга олинган.

«Ishonch» va «Ishonch-Doverie» gazetalari таҳрир хайъати:

- Қудратилла РАФИҚОВ (таҳрир хайъати раиси), Улуғбек ЖАЛМЕНОВ, Анвар АБДУМУХТОРОВ, Сайфулло АҲМЕДОВ, Акмал САИДОВ, Равшан БЕДИЛОВ, Қутлимурот СОБИРОВ, Суҳроб РАФИҚОВ, Шокосим ШОИСЛОМОВ, Ҳамидулла ПИРИМҚУЛОВ, Нодира ҒОЙИБНАЗАРОВА, Анвар ҚУЛМУРОДОВ (Баш муҳаррирнинг биринчи ўринбосари), Мехридин ШУКУРОВ (Маъсул котиб – «Ishonch»), Валентина МАРЦЕНЯК (Маъсул котиб – «Ishonch-Doverie»)

Баш муҳаррир Ҳусан ЭРМАТОВ

- Бўлимлар: Қасаба уюшмалари хайъти – (71) 256-64-69 Ҳуқуқ ва халқаро хайъти – (71) 256-52-89 Миллий-маънавий қадриятлар ва спорт – (71) 256-82-79 Хатлар ва муҳбирлар билан ишлаш – (71) 256-85-43 Маркетинг ва обуна – (71) 256-87-73

www.ishonch.uz сайти орқали Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармон ва қарорлари, энг сўнгги англиқлар, таҳлилий, танқидий мақолалар, хабарларнинг тўлиқ матни билан танишингиз мумкин.

- Қўудлардаги муҳбирлар: Қорақалпоғистон Республикаси – (+998-99) 889-90-22 Андиқон вилояти – (+998-99) 889-90-23 Бухоро вилояти – (+998-91) 406-43-24 Жиззах вилояти – (+998-99) 889-90-34 Наманган вилояти – (+998-99) 889-98-02 Навоий вилояти – (+998-99) 889-90-28 Тошкент вилояти – (+998-93) 573-77-14 Самарқанд вилояти – (+998-99) 889-90-26 Сирдарё вилояти – (+998-99) 889-98-55 Сурхондарё вилояти – (+998-99) 889-90-32 Фарғона вилояти – (+998-99) 889-90-24 Хоразм вилояти – (+998-99) 889-98-01 Қашқадарё вилояти – (+998-99) 889-90-27

«Ishonch»дан олинган маълумотларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт. Муаллифлар фикри таҳририят нуқтан назаридан фарқлиниши мумкин.

Навбатчи муҳаррир: С. Абдурахмонов

Мусаҳҳиш: Д. Худойберганава

Саҳифловчи: Х. Абдужалилов

Босишга топшириш вақти – 22:20 Топширилди – 22:30

Газета офсет усулида, А-2 форматда босилди. Ҳажми 2 босма табоқ. Бюро тма V-5116 34351 нусхада босилди. Нашр қўрсатиқчи: 133

1 2 3 4 5 6

Баҳоиси келишилган нарҳда

Манзиллимиз: 100165, Тошкент шаҳри, Бухоро кўчаси, 24-уй. E-mail: ishonch1991@yandex.uz

Газета ҳафтанинг сешанба, пайшанба ва шанба кунлари чиқади. Газета «Ishonch»нинг компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

Қорхона манзили: Алишер Навоий кўчаси 30-уй.

Таҳририят ҳисобрақами: 2021 0000 0004 3052 7001, АТИБ «Ipoteka bank» Яшнобод филиали, банк коди: 00959, СТИР: 201133889, ОКЭД: 58130